

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 3 (1975/1976)

Številka 2

Strani 75-76

Marijan Vagaja:

OB 140-LETNICI ROJSTVA JOŽEFA ŠTEFANA

Ključne besede: fizika.

Elektronska verzija: <http://www.presek.si/3/3-2-Vagaja.pdf>

© 1975 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2009 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

državljan v obdobju zadnjih treh let. Istega leta je bil imenovan za rednega člana akademije in ravnatelja fizikalnega inštituta, ki je pod Stefanovim vodstvom zaslovel preko meja tedanje Avstrije.

Stefanova znanstvena raziskovanja so obsegala vsa fizikalna področja. Čeprav je bil predvsem teoretik, je tudi na eksperimentalnem področju dosegal zavidanja vredne uspehe. Najiminitnejše Stefanovo eksperimentalno delo je bila določitev toplotne prevodnosti plinov. Eksperimentalno določena prevodnost zraka se je odlično ujemala z vrednostjo, ki jo je računsko določil fizik Maxwell. S področja teoretskih raziskav pa je najbolj poznan po zakonu o sevanju, ki nosi njegovo ime. S tem zakonom je prvi pravilno določil temperaturo sončnega površja. Njegove znanstvene razprave so na gosto sledile druga drugi do Stefanove prerane smrti. Zadnjo razpravo je predložil dunajski akademiji v decembru 1892. Nekaj dni nato ga je zadela kap in 7. januarja 1893 je umrl. Vsega je napisal sedeminsedemdeset razprav.

Jožef Stefan je bil ne samo velik znanstvenik, ampak tudi odlični predavatelj. Njegova razlaga je bila lahko umljiva in jasna, snov pa sistematično razložena. Svoja predavanja je bogatil s spretno izvajanimi poizkusi. Kljub velikemu znanju je ostal skromen, vse življenje je bil zelo delaven in ni iskal priznanj in dobičkov. Materialno in moralno je rad podpiral mlade znanstvenike.

Zaradi svojega znanstvenega dela je že za življenja dosegel več akademskih časti. Bil je dekan filozofske fakultete, rektor univerze, tajnik prirodoslovno matematičnega razreda akademije znanosti na Dunaju in končno njen podpredsednik. Podpredsednik akademije znanosti je ostal do svoje smrti. Spominjali so se ga tudi po smrti. Ob 60-letnici njegovega rojstva mu je kemijsko-fizikalno društvo na Dunaju postavilo spomenik v arkadah dunajske univerze. Slavnostni govornik je bil znameniti fizik Boltzmann, tedanji predstojnik katedre za teoretično fiziko, nekdanji Stefanov učenec in kasnejši sodelavec. Leta 1935, ob stoletnici njegovega rojstva, so Stefanu odkrili spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši. Slovenci pa smo po svojem velikem rojaku poimenovali fizikalni inštitut v Ljubljani.

Marijan Vagaja
